

KVALITETSREDOVISNING 2010 FÖR NORRMALMS FÖRSKOLOR

Nämndens samlade analys av kvalitetsredovisningen och förslag till åtgärder för utveckling

Inledning

De uppföljningar, utvärderingar och självskattningar som gjorts under 2010 visar att Norrmalms förskolor håller en hög kvalitet och i hög grad uppfyller målen i läroplanen och de kommunala styrdokumenterna. Förskolorna på Norrmalm har en hög målpåfyllelse för kommunfullmäktiges indikatorer.

Till grund för bedömningen ligger stadens brukarundersökning, enheternas egna kvalitetsredovisningar och tertiärrapporter samt förvaltningens dialog med enheterna. Den samlade bilden av målpåfyllelsen och kvaliteten på Norrmalms kommunala förskolor överensstämmer i stort med kvalitetsredovisningen för 2009.

Enligt resultaten av utförda uppföljningar, utvärderingar, självvärderingar och brukarundersökningen år 2010 är Norrmalms förskolors styrkor följande:

- Pedagogiska miljöer och material för utveckling och lärande.
- Skapande verksamhet, lek, bild, rörelse, sång, musik och drama och förutsättningar för dessa.
- Språkutveckling och kommunikativ förmåga.
- Barnets tankar och idéer tas tillvara.
- Pojkar och flickor ges lika möjligheter att utvecklas.
- Barnet känner sig tryggt i förskolan.

Brukarundersökning 2010

Utrednings- och statistikkontoret (USK) har genomfört en brukarundersökning på stadens alla förskolor. Undersökningen är en totalundersökning vilket innebär att samtliga förskolor/familjedaghem oavsett regiform (dvs. både enskilt och kommunalt drivna) ingår urvalet.

I en helhetsbedömning kan vi utläsa att förskolorna på Norrmalm har en hög andel nöjda föräldrar och det näst högsta resultatet i jämförelse med stadsdelarnas resultat för de kommunala förskolor. Det goda resultatet bekräftar tidigare års resultat och att förskolorna håller en hög kvalitet över tid.

	Norrmalms kommunala förskolor	Stadens kommunala förskolor	Alla fsk i staden
Jag är som helhet nöjd med mitt barns förskola Brukarundersökningen 2010 Stockholm USK	85 %	81 %	84 %

Nedan presenteras ett urval av resultaten för Norrmalms kommunala förskolor i relation till Stockholms stads kommunala förskolor och alla förskolor i staden. Resultaten är hämtade från brukarundersökningen 2010.

Andelen föräldrar som instämmer helt i följande påstående*:

	Norrmalms kommunala förskolor	Stadens kommunala förskolor	Alla fsk i staden
I förskolan uppmuntras mitt barns nyfikenhet och lusta att lära.	89 %	82 %	85 %
Mitt barn känner sig tryggt i förskolan.	92 %	89 %	90 %
I förskolan ges pojkar och flickor lika möjligheter att utvecklas.	90 %	86 %	87 %
Förskolan arbetar medvetet med att utveckla barnens sociala förmåga	88 %	83 %	86 %
Förskolan stödjer mitt barn i att ta egna initiativ och eget ansvar.	88 %	82 %	84 %
Mitt barns tankar och idéer tas tillvara	86 %	78 %	80 %

*Brukarundersökningen 2010

Stockholm USK

Resultaten från årets förskoleundersökning visar att Norrmalms förskolor behöver utvecklas inom följande områden:

- Föräldrasamverkan och inflytande
- Att ge barnen möjligheter att undersöka och utforska matematiska begrepp
- Att ge barnen möjlighet till lärande om miljöfrågor och naturvetenskapliga fenomen.

Förskoleundersökningen visar på att förskolorna måste bli bättre på att kommunicera om det pedagogiska arbetet till föräldrarna, för att de ska bli mer insatta i hur förskolorna arbetar med t.ex. barns inflytande, miljöarbete och jämställdhet.

Nämndmål år 2010

Ökade möjligheter till utveckling och lärande i trygg och stimulerande miljö.

De pedagogiska miljöerna inne och ute har varit ett utvecklingsarbete under året. Fokuset har legat på att forma miljöer där barnen ska kunna mötas och med ett väl anpassat material för att utmana barnen. Det goda arbetet med miljöerna leder till möjligheter för barnen att stärkas i deras utveckling och lärande. Enheternas

självvärderingar visar att Norrmalms förskolor har väl utvecklade pedagogiska miljöer som ger barnen stora möjligheter till inflytande. Flera enheter bedömer att utemiljön är ett fortsatt utvecklingsområde.

Stadsdelsnämndens verksamheter ska bidra till en hållbar livsmiljö.

Förskolorna har under året fortsatt sitt arbete med att erhålla certifieringen Grön-Flagg. Arbetet har resulterat i att barngrupperna på ett målinriktat arbetssätt utvecklat sin förståelse för hållbar utveckling.

Nedanstående påstående har en av de högre procenten i att föräldrarna varken eller alternativt inte instämmer, än i övriga resultat i brukarundersökningen. Flertalet av enheternas förskolor har diskuterat påstående och uppfyllandet på föräldraråd, föräldramöten och förskoleråd. Det föräldrarna belyser är att de i hög grad instämmer i arbetet med miljöfrågorna men att naturvetenskapliga fenomen saknas i verksamheten.

	Instämmer helt	Varken eller	Instämmer inte
Förskolan ger mitt barn möjlighet till lärande om miljöfrågor och naturvetenskapliga fenomen. Brukarundersökningen 2010 Stockholm USK , specifik fråga för Norrmalm kommunala förskolor	75 %	18 %	8 %

Tillgången till kulturupplevelser och möjligheter till eget skapande ska öka för barn, ungdomar och äldre.

Stockholms stads kulturplan har under året implementerats i verksamheterna och kulturombuden på förskolorna har träffats i nätverksform för att arbeta med spridandet av kultur För, Av och Med Barn. Förskolorna har arbetat med att stärka kompetensen i bildskapande för förskollärarna och barnskötarna i form av av fortbildningar i materiallära för att kunna genomföra kvalitativt eget skapande med barnen. En del stor del av barnens eget bildskapande sker i förskolornas ateljéer där det finns rikt med material tillgängligt i barnens höjd. Brukarundersökningen visar att 81 % av föräldrarna upplever att deras barn ges möjlighet till kulturupplevelser och eget skapande.

På stadsdelen finns det ett kulturnätverk där kulturombud från enheterna, samordnaren på förskole- och fritidsavdelningen samt representanter från stadsbiblioteket regelbundet träffas och utbyter erfarenheter med varandra. Under året har gruppen arbetat med att implementera kulturplanen.

Indikatorer år 2010

Andelen förskollärare av antal anställda

Förskolorna på Norrmalm har en hög andel förskollärare med en bibehållen nivå på 60 %. Resultatet ligger högt över kommunfullmäktiges årsmål för 2010 på 46 % förskollärare och över genomsnittet i staden som är ca 40 %.

Den höga andelen förskollärare ger resultat i det pedagogiska arbetet, vilket är synligt i årets brukarundersökning, enheternas självvärderingar och skattningen av indikatorn för utveckling och lärande. De viktigaste faktorerna till den höga andelen förskollärare är de möjligheter som erbjuds för reflektionstid och det egna lärandet, det pedagogiska ledarskapet, tydligheten i förskollärarens uppdrag och det rika utbud av kompetensutveckling som erbjuds.

Indikatorn för utveckling och lärande - Hur möter verksamheten i förskolan barn för att stödja dem i deras utveckling och lärande?

Indikatorns områden berör läroplanen för förskolans (Lpfö 98) målområde lärande och utveckling men även barns inflytande i förhållande till sitt eget lärande samt verksamhetens planering och utvärdering. Områden som är belysta i indikatorns kriterier är barns inflytande, pedagogiska miljöer, pedagogisk dokumentation, föräldrasamverkan och kompetensutveckling för förskollärarna och barnskötarna relaterat till utvecklingsområdena.

Indikatorns olika områden besvaras utifrån en skala med sex kriteriebeskrivningar från 1 – 6. Kriterierna bygger på en progression där kvaliteten bedöms öka på så sätt att svarar man exempelvis att man bedömer sig ligga på nivå 3, så innebär detta att man även uppfyller de kriterier som nivå 1 och 2 uttrycker. Nivå ett motsvarar en förskola som i huvudsak underordnat sig omvårdnadsperspektivet medan nivå sex är en förskola där personalens förståelse över det egna och barns lärande genom den egna praktiken får fokus i verksamhetens utvecklingsprocess. Utifrån kriteriebeskrivningarna är det ytterst få förskolor som hamnar på nivå sex, nivå tre och fyra är höga målvärden i förhållande till kriterierna.

Indikatorn och dess områden har skattats av alla arbetslag på Norrmalms stadsdels kommunala förskolor. Resultaten har redovisats per arbetslag och per enhet för att sedan föras samman till stadsdelens resultat.

Dialoger har genomförts med respektive förskoleenhet där förskolechefen, biträdande förskolechefen, förskolornas arbetsplatsledare, förskole- och fritidsavdelningen detta för att validera resultaten av berörda områdena i indikatorn. Indikatorns olika kriterier och nivåer ses som en hjälp i att utveckla verksamheten.

Nedan redovisas resultatet av indikatorn och dess områden i relation till kommunfullmäktiges årsmål.

Indikatorn för utveckling och lärande

1.	Pedagogiska miljöer och material för utveckling och lärande	4,0
2.	Skapande verksamhet, lek, bild, rörelse, sång, musik och drama och förutsättningar för dessa.	4,0
3.	Bygg och konstruktionslek	3,6
4.	Språkutveckling och kommunikativ förmåga	3,9
5.	Matematiskt och logiskt tänkande	3,1
6.	Förståelse för natur och naturvetenskapligt tänkande	3,5
	Indikatorn resultat år 2010 Norrmalms kommunala förskolor	3,7
	Kommunfullmäktiges årsmål år 2010	3,1

Förskolorna på Norrmalm når nämndens årsmål för indikatorn och har ett högre målvärde än kommunfullmäktiges årsmål. Det goda resultatet visar på en hög medvetenhet hos förskollärarna och barnskötarna vilket ger förutsättningar för en hög pedagogisk kvalitet i verksamheten.

Enligt självvärderingen av de olika områdena i indikatorn med hänsyn tagen till det kommentarmaterial med kriterier som bifogats värderingsmaterialet kan vi utläsa att förskolornas styrkor är följande:

- Pedagogiska miljöer och material
- Skapande verksamhet
- Språkutveckling och kommunikativ förmåga

Under året har förskolorna systematiskt arbetat med att utveckla dessa områden och det vi kan utläsa av enheternas självvärderingar samt brukarundersökningens resultat är att arbetet varit lyckat.

De områden i indikatorns som enligt resultaten kan utläsas som förskolornas utvecklingsområden är följande:

- Bygg och konstruktionslek
- Matematik och logiskt tänkande
- Förståelse för natur och naturvetenskapligt tänkande

Enheternas utvecklingsområden och förskoleundersökningens resultat är samstämmiga över vad som behöver vidareutvecklas på stadsdelens förskolor.

Barnomsorgsgarantin

Barnomsorgsgarantin har kunnat uppfyllas under året genom en utbyggnad, renovering och verksamhetsanpassning av lokalerna. Det är 65 fler barn inskrivna i verksamheterna 2010 jämfört med 2009.

År	Antal inskrivna barn ¹	Ökning	Ökning jämfört med 2003
2003	1172		
2004	1264	92	92
2005	1325	61	153
2006	1392	67	220
2007	1475	83	303
2008	1533	58	361
2009	1659	126	487
2010	1724	65	552

Barngruppernas storlek

Förskolorna har under året arbetat systematiskt för att minska barngruppernas storlek både med utgångspunkt från stadens mål men också för att skapa en högre kvalitet i den pedagogiska verksamheten. Andel småbarnbarnsgrupper som är fler än 14 barn var 9 % tertialrapport 2. Andelen storbarnsgrupper med fler än 18 barn var 4 % vid samma tidpunkt.

Det innebär att barngrupperna på Norrmalms klarar kommunfullmäktiges målvärden för indikatorerna (10 % respektive 5 %).

Se tabell nedan.

Barngruppernas storlek – andel grupper som överstiger 14 respektive 18 barn

	T1 2009	T2 2009	VB 2009	T1 2010	T2 2010	KF:s mål
1-3 år	29 %	7 %	10 %	8 %	9 %	10 %
4-5 år	9 %	1 %	0 %	4 %	4 %	5 %

Uppföljningar och utvärderingar 2010

Bedömningsunderlag för Norrmalms förskolor

Alla arbetslag på förskolorna har under maj och juni 2010 använt sig av detta bedömningsunderlag för att utvärdera, skatta och följa upp sitt arbete.

¹ Medelvärde utifrån antal barn inskrivna i BOSKO per den 31/3 och 30/9

Bedömningsunderlagets resultat visar på en hög måluppfyllelse inom följande områden:

- Pedagogisk dokumentation, pedagogisk miljö och barns lärande
- Barns språkutveckling
- Barns inflytande i projekt och möjligheter till egna val
- Värdegrund, likabehandling, jämställdhet och bemötande av barnen
- Miljöarbete och kretslopp
- Barn i behov av särskilt stöd

De goda resultaten går att koppla till de utvecklings- och fortbildningsinsatser som genomförts under de senaste åren med utgångspunkten i det utforskande och reflekterande arbetssätt där barnens utveckling och lärande har varit i fokus. Den höga andelen förskollärare, möjlighet till reflektion i pedagogiska nätverk både på stadsdelnivå och enhetsnivå, arbetsorganisationen med pedagogiska ledare och s.k. pedagogistor på enheterna har också bidragit till detta.

Det gemensamma mönster som går att utläsa utifrån enheternas bedömningar är att följande läroplansmål behöver utvecklas:

- Barns möjligheter att reflektera över den pedagogiska dokumentationen och inflytandet över verksamheten.
- Utemiljön på förskolegårdarna
- Matematiskt och logiskt tänkande
- Förståelse för natur och naturvetenskapligt tänkande

Åtgärder för utveckling enligt förra årets kvalitetsredovisning

Utveckla arbetssätt och former för att låta barnen reflektera över den pedagogiska dokumentationen.

Enheterna måste bli bättre på att synliggöra progressionen i barns lärande genom den pedagogiska dokumentationen.

Resultat och analys:

På enheterna har system tagits fram för att reflektera tillsammans med barnen om deras projektarbete. I bedömningsunderlagen för förskolorna lyfter arbetslagen fram att det har utvecklats arbetet med att låta barnen reflektera över den pedagogiska dokumentationen. Utvecklingen har skett i form av olika system för reflektionsstrukturer och hur dokumentationen synliggörs så att alla kan få ta del av den. Detta arbetssätt är inte fullt ut utvecklat på stadsdelen då flera förskolor beskriver att den pedagogiska dokumentationen endast används av förskollärarna och barnskötarna i reflektion men inte tillsammans med barnen.

Den pedagogiska dokumentationen har blivit tydligare och av en högre kvalitet än tidigare år. Det som kvarstår är fortfarande att synliggöra progressionen i barns lärande. Dokumentationen beskriver lärprocesser och utmaningar men behöver än tydligare visa på kopplingen mellan barns lärande och de olika målen i läroplanen.

De pedagogiska utemiljöerna i förskolan måste utvecklas ännu mer så att de erbjuder mötesplatser och möjligheter till utveckling och lärande.

Resultat och analys:

Enheterna har arbetat fram pedagogiska basmiljöer för att säkra att alla barn inom en enhet får tillgång till inspirerande och lärande miljöer. Förskolornas bedömningsunderlag visar att Norrmalms förskolor har en hög måluppfyllelse för den pedagogiska innemiljön. Förskolorna behöver dock arbeta vidare med att förbättra den pedagogiska miljön och arbetssättet på förskolegårdarna enligt deras självvärderingar och brukarundersökningen.

Genus och jämställdhetsarbetet ska utvecklas för att skapa en medvetenhet på alla förskolor om denna fråga.

Resultat och analys:

På stadsdelen kan vi se en hög medvetenhet hos personalen, barnen och föräldrarna om det genus och jämställdhetsarbete som pågår på enheterna. Under året har alla enheter arbetat med att synliggöra och kommunicera det arbete som fortgår inom området. Detta har resulterat i goda resultat i brukarundersökningen och enheternas bedömningar av det egna arbetet.

Arbetet med natur, miljö och kretslopp behöver spridas till alla förskolor i stadsdelen.

Resultat och analys:

Ett par förskolor på stadsdelen har under året gått med i certifieringen Grön Flagg. De förskolor som startade upp Grön Flagg arbetet under tidigare år är fortfarande med och har bibehållit sin certifiering. Förskolorna har tagit hjälp av varandra för att starta upp det strukturerade arbetet och för att hitta inspiration.

I stadsdelen finns det barngrupper som har inriktningen natur och uteverksamhet. Dessa förskolor sprider inspiration om hur de kan arbeta med natur, miljö och kretslopp. På varje förskola finns det miljöombud som arbetar med miljöfrågorna och som driver utvecklingen inom området på sin enhet. Flera av enheterna har utvecklingsgrupper som är knutna till miljöfrågorna.

Pedagogerna kan bli bättre på att återkoppla till barnen så att de förstår vad deras önskemål och synpunkter lett fram till. Barn och personal kan också i högre grad planera aktiviteter tillsammans.

Resultat och analys:

Förskollärarna och barnskötarna har under året arbetat fram metoder för att synliggöra för barnen vad de har varit med och påverkat. Visualisering är exempel på metoder som använts för att lyfta fram vad barnen har gjort för val och vilka möjligheter som har erbjudits. Resultaten i brukarundersökningen visar på ett gott resultat men i bedömningsunderlagen från enheterna ser vi att detta är ett fortsatt utvecklingsområde.

Förskolornas utemiljöer bör utvecklas så att barnen får större möjligheter till olika val

Resultat och analys:

Under året har arbetet fortgått med att utveckla förskolegårdarna. Ett par av gårdarna har renoverats och byggts om vilket lett till mer utmanande gårdar med större möjlighet till olika val. Fortfarande kvarstår det att vidareutveckla att erbjuda barnen en mångfald av miljöer och material.

Förskolorna kommer att utveckla formerna för samverkan och innehållet i det pedagogiska arbetet.

Resultat och analys:

Flertalet av förskoleenheterna har väl fungerande föräldraråd eller förskoleråd vilket har resulterat i ett god samverkan kring förskolans brukarundersökning, verksamhetsplan, kvalitetsredovisning och årsredovisning. Ett par av enheterna som idag inte har något föräldraråd eller förskoleråd kommer under nästa år starta upp det. De enheter som har föräldraråd eller förskoleråd upplever ett gott samarbete med föräldrarna om innehållet i det pedagogiska arbetet och verksamheten.

Förskolorna ska utveckla kommunikationen med föräldrarna bl.a. genom modern informationsteknik.

Resultat och analys:

Medarbetaren på förskolorna har en hög IT kompetens och använder i stor utsträckning den moderna informationstekniken i kommunikationen med föräldrarna t.ex. genom att information till föräldrarna skickas via e-post Även flertalet av förskolorna visar verksamhetens dokumentationer i bildspel på datorer.

Åtgärder för utveckling och särskilda satsningar 2011

Norrmalms förskolor strävar efter att höja kvaliteten ytterligare med utgångspunkt från resultaten 2010, följande utvecklingsområden kommer att vara prioriterade under 2011.

1. Matematiskt och logiskt tänkande

Med utgångspunkt från läroplanens tydligare skrivningar och mål om matematik och logiskt tänkande kommer förskolorna att arbeta mer medvetet med dessa områden. En del i detta är att bättre tolka barnens lärprocesser utifrån den pedagogiska dokumentationen.

Bygglek och konstruktion behöver utvecklas till att utmana barnen i deras tankar och lösandet av uppgifter. I bedömningsunderlagen från förskolorna beskriver de en bygg och konstruktionshörna där barnen ofta leker själva utan en förskollärare eller barnskötare som utmanar dem.

2. Förståelse för natur och naturvetenskapligt tänkande

Inom ämnet natur och naturvetenskapligt tänkande behöver förskolorna lyfta in ämnen så som fysik och kemi. Förskolorna ska utveckla sitt arbete med att experimentera och utforska tillsammans med barnen utifrån ett naturvetenskapligt tänkande för att förstå orsakssammanhang.

3. Föräldrasamverkan

Under 2011 kommer förskolor och förvaltningen fortsätta satsningen med att utveckla formerna för föräldrasamverkan. Utvecklingsarbetet kommer att fokusera på dialogen mellan föräldrar och förskola i vilket vidareutvecklingen med enheternas föräldraråd eller förskoleråd ingår. Kommunikationen med föräldrarna ska utvecklas med stöd av IT. Hemsidor knutna till www.stockholm.se kommer att utvecklas för att stödja kommunikationen mellan förskolan och föräldrarna.

Förutsättningar

Organisation

Norrmalms förskolor är organiserade i sju resultatenheter fördelade på 30 olika förskolor. Varje enhet har cirka 200-270 barn och cirka 50 anställda. I en av enheterna finns en liten grupp för infektionskänsliga barn och tre utegrupper. Det finns också en öppen förskola i Vasaparken.

Av totala antalet förskolebarnen på Norrmalm går 53 % i kommunal förskoleverksamhet och 47 % i enskilt drivna förskolor (per den 30/9 -10).

Cirka 75 förskolebarn är barn i behov av särskilt stöd och har åtgärdsprogram.

Cirka 15 % av förskolebarnen på Norrmalm är flerspråkiga enligt enheternas kvalitetsredovisningar.

Pedagogisk utveckling

Det finns ett väl utvecklat samarbete mellan förskolorna på Norrmalm med bl.a. pedagogiska nätverk och caféer, utbildningar och pedagogiskt forum.

Utgångspunkten är att driva den pedagogiska utvecklingen framåt genom att använda den kompetens och de resurser som finns inom stadsdelen.

Under maj månad firades förskolans dag i Observatoriedammen med en utställning av projektarbeten från förskolorna. Detta var ett gemensamt projekt och ett samarbete med alla förskoleenheterna. Syftet med den gemensamma utställningen var att synliggöra förskolornas verksamhet och skapa en mötesplats för förskolorna, familjerna och staden. Resultatet blev många spännande och kreativa träd med dokumentationer av barnens tankar och lärande.

Verksamhetens mål och bedömningsgrunder

Förvaltningen har i kvalitetsredovisningen för 2010 utgått från hur väl förskolorna uppfyller målen i läroplanen, stadens förskoleplan, kommunfullmäktiges budget och stadsdelsnämndens verksamhetsplan. Bedömningen grundar sig på:

- Stadens brukarundersökning 2010.
- Enheternas kvalitetsredovisningar och tertialrapporter.
- Bedömningsunderlag utifrån ett urval av BRUK- indikatorer.
- Den löpande dialogen med enheterna på chefsmöten, pedagogiska forum, verksamhetsuppföljningar etc.
- Särskilda satsningar med de flerspråkiga barnen.
- Statistik i BOSKO.
- Barnsäkerhetsarbetet i stadsdelen.
- Utvärdering av de pedagogiska nätverken.

Systematiskt kvalitetsarbete

Förskolorna på Norrmalm är enligt regeringens förordning (1997:702, 2001:649) skyldiga att upprätta en kvalitetsredovisning för verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska vara framåtsyftande och ligga till grund för enhetens utvecklingsarbete och verksamhetsplanering.

Stadsdelsförvaltningen har gjort en samlad bedömning av förskoleverksamheten på Norrmalm utifrån enheternas kvalitetsredovisningar och andra uppföljningar.

Den samlade kvalitetsredovisningen för Norrmalms förskolor lämnas över från stadsdelsnämnden till utbildningsnämnden och ligger till grund för stadens gemensamma kvalitetsredovisning för förskola och skola.

Förskolenheterna på Norrmalm har dialoger och stor delaktighet bland medarbetarna i arbetet med verksamhetsplan och utvärdering. Detta sker bland annat vid arbetsplatsträffar, utvärderingsdagar, möten med arbetslag och skriftliga utvärderingar från arbetslagen.

Enheterna har under året börjat arbeta med stadens nya indikator för självvärdering för lärande och utveckling och alla arbetslag har bedömt sin verksamhet utifrån stadens gemensamma indikator. Indikatorn har arbetats fram för att förskolorna ska bedöma huvudprocessen med barns lärande och inte bara förutsättningarna.

Analys av resultat samt bedömning av måluppfyllelse

Utveckling och lärande

Resultat, bedömning och analys

Verksamheten på förskolorna präglas av en modern barn- och kunskapssyn där utforskandet, nyfikenheten och lusten att lära utgör grunden för det pedagogiska arbetssättet. Förskolorna arbetar med barnen i mindre projektgrupper där varje barn får utrymme att utforska och lära. Barnens lärande dokumenteras regelbundet bland annat i bild, text och portfolio. Förskolebarnen på Norrmalm har tillgång till en pedagogisk miljö med mötesplatser som inspirerar till lek och lärande anpassad efter barnens åldrar.

Personalen arbetar medvetet med att utveckla barnens språk och förmåga att kommunicera med andra. Förskolorna lägger stor vikt vid att stärka barnens identitet och deras förmåga att berätta, reflektera och ge uttryck för sina uppfattningar. Förskolebarnen erbjuds många olika former av kulturaktiviteter både på den egna förskolan och genom besök på olika teatrar, stadsbiblioteket etc.

Förskolornas egna utvärderingar visar att barnen ges goda förutsättningar till utveckling och lärande och att verksamheterna har en hög grad av måluppfyllelse. Detta bekräftas av resultatet i årets förskoleundersökning. En viktig framgångsfaktor är att förskolorna under flera år systematiskt har arbetat utifrån ett utforskande arbetssätt och synliggörandet av barnens läroprocesser i pedagogisk dokumentation.

Norrmalms förskolor har gett verksamheten en mer pedagogisk inriktning genom att utveckla den pedagogiska dokumentationen och att arbeta med projekt där

barnens nyfikenhet och vilja att utforska har tagits tillvara. Enheterna måste dock bli bättre på att synliggöra progressionen i barns lärande genom den pedagogiska dokumentationen.

I årets brukarundersökning instämmer 89 % av föräldrarna helt i påståendet, I förskolan uppmuntras mitt barns nyfikenhet och lust att lära.

Utvecklingsarbetet med flerspråkiga barn i förskolan har fortgått under året för att skapa ett interkulturellt förhållningssätt i arbetet med de flerspråkiga barnen. Detta genomsyrar i högre grad än tidigare dialogen med föräldrarna och den dagliga verksamheten. Riktlinjer har tagits fram för arbetssätt och organisation kring flerspråkiga barn.

Omfattande utbildningsinsatser har erbjudits pedagogerna under året i olika former för att vidareutveckla arbetet med läroplansområdet utveckling och lärande. Satsningar har genomförts i form av stadsdelens tre pedagogiska nätverk, högskoleutbildning i pedagogisk dokumentation och olika former av handledning. Alla förskollärare har inom arbetstiden 4-5 timmar per vecka för planering och reflektion.

Utvecklingsområden

- Utveckla arbetssätt och former för att reflektera tillsammans med barnen över den pedagogiska dokumentationen.
- Enheterna behöver utveckla sin förmåga att synliggöra progressionen i barns lärande genom den pedagogiska dokumentationen.
- De pedagogiska utemiljöerna i förskolan behöver utvecklas ännu mer så att de erbjuder mötesplatser och möjligheter till utveckling och lärande.
- Arbetssätten behöver vidareutvecklas för de flerspråkiga barnen.

Normer och värden

Resultat, bedömning och analys

Förskolorna arbetar systematiskt med att stärka barnens självkänsla, att våga stå i centrum och att våga säga ifrån. Alla förskolor har arbetat med att ta fram lika-behandlingsplaner och förankrat dem bland pedagogerna.

Enligt brukarundersökningen instämmer 93 % av föräldrarna helt i påståendet att personalen på förskolan bemöter mitt barn på ett respektfullt sätt och 90 % att personalen på förskolan ger mitt barn uppmärksamhet och bekräftelse. Resultatet beror sannolikt på förskolornas arbete med värdegrunden, hög vuxentäthet och en hög andel välutbildade förskollärare och barnskötare.

Stor vikt läggs också vid säkerheten kring den fysiska miljön. Alla förskolor har barnsäkerhetsombud som träffas regelbundet och alla tillbud/skador anmäls till

förvaltningen. Barnsäkerhetsombuden gör regelbundet barnsäkerhetsronder efter en särskild checklista.

Enligt enheternas bedömningsunderlag har det systematiska arbetet med barn i behov av särskilt stöd lett till en hög måluppfyllelse. Förhållningssättet till barn i behov är att de ska inkluderas i den ordinarie verksamheten och erhålla förskola på lika villkor. Det finns ett väl utvecklat arbetssätt där förskolorna kartlägger barnen genom att arbeta fram ett pedagogiskt utlåtande och sedan ett åtgärdsprogram för att klargöra vilken typ av extra stöd barnet behöver.

Flertalet av Norrmalms förskolor har utvecklat ett systematiskt arbetssätt för att arbeta med genus och jämställdhet. Utifrån enheternas bedömningsunderlag kan vi läsa av att området behöver vidareutvecklas och säkras för att nå en hög medvetenhet om förhållningssättet samt arbetssättet för förskollärarna och barnskötarna. 90 % av föräldrarna på Norrmalm instämmer helt i påståendet från brukarundersökningen, i förskolan ges pojkar och flickor lika möjligheter att utvecklas. Resultatet visar på en hög medvetenhet och bra kommunikation från förskolorna om deras arbete med genus och jämställdhet.

Under året har förskolorna arbetat med att revidera, ta fram och säkras likabehandlingsplanen/planen mot kränkande behandling. I februari månad hade stadsdelen bjudit in en jurist från barn- och elevombudet för att föreläsa om kränkande behandling. Utifrån föreläsningen arbetade varje enhet vidare för att säkerställa att planer och att det förebyggande arbetet var prioriterat på förskolorna. Resultatet i brukarundersökningen bekräftar det förebyggande arbetet och målet har uppfyllts då 92 % av föräldrarna instämmer helt i, att mitt barn känner sig tryggt i förskolan.

Flera förskolor arbetar systematiskt och når hög måluppfyllelse i arbetet med natur, miljö och ekologiskt förhållningssätt. Flera förskolor är certifierade enligt Grön flagg. Arbetet behöver dock utvecklas ytterligare på flera förskolor.

Utvecklingsområden

- Genus och jämställdhetsarbetet behöver vidareutvecklas för att skapa en medvetenhet på alla förskolor om denna fråga.
- Likabehandlingsplanen/planen om kränkande behandling måste säkerställas på alla enheter.
- Arbetet med natur och naturvetenskapliga fenomen behöver utvecklas på förskolorna i stadsdelen.

Barns inflytande

Resultat, bedömning och analys

Förskolorna arbetar aktivt och medvetet med barninflytande. Personalen är intresserad av och följer upp hur barnen upplever sin vardag. Pedagogerna är lyhörda, medforskande och observerar barnen i till exempel projektarbeten och barnintervjuer. Dessutom har alla förskolor på Norrmalm lagt ner ett stort arbete på att förbättra den pedagogiska innemiljön för att ge barnen möjligheter till egna val. Ett utvecklingsområde är skapa en utemiljö på förskolorna som ger barnen större inflytande.

Både brukarundersökningen och enheternas egna bedömningar visar att Norrmalms förskolor i hög grad når målen för barns inflytande i verksamheten. Barnen har inflytande över sin vardag och kan själva påverka vad de vill göra i stor utsträckning. 86 % av föräldrarna instämmer helt i påståendet, mitt barns tankar och idéer tas tillvara och 88 % instämmer helt i att förskolan stödjer mitt barn i att ta egna initiativ och eget ansvar i förskoleundersökningen. Resultatet visar på en hög måluppfyllelse av detta läroplans område.

Utvecklingsområden

- Förskollärarna och barnskötarna behöver utveckla återkopplingen till barnen så att de förstår vad deras önskemål och synpunkter lett fram till. Barn och personal kan i högre grad än idag planera aktiviteter tillsammans.
- Förskolornas utemiljöer behöver utvecklas så att barnen får större möjligheter till olika val

Samverkan

Resultat, bedömning och analys

Enheterna bedömer att man i hög grad lever upp till läroplanens intentioner när det gäller betydelsen av en nära och förtroendefull relation till barnens föräldrar.

Förskolornas och föräldrarnas bedömning är att inskolningen och introduktionen till förskolan fungerar mycket bra. Alla förskolor på Norrmalm har börjat använda en föräldraaktiv inskolningsmodell där föräldrarna och barnen är med i verksamheten under hela dagarna. Utvärderingarna av föräldraaktiv inskolning visar att barnen är mer trygga och lugna då inskolningen är avslutad. Personalen upplever att när föräldrarna får en större insyn i den pedagogiska verksamheten öppnas kommunikationen upp och en tillit växer fram för både förskolan och hemmet. I brukarundersökningen svarar 90 % att de instämmer med att de får ett bra bemötande från personalen på förskolan.

Resultatet i brukarundersökningens påståenden som rör samverkan är något lägre i procent för instämmer helt i jämförelse med de andra läroplansområdenas resultat. Föräldrarna är på det hela taget nöjda med informationen från förskolan och

utvecklingssamtalen enligt brukarundersökningen men områden att arbeta vidare med är föräldrars inflytande, påverkan och samverkan.

En slutsats och framgångsfaktor ett par förskolor lyfter fram för en lyckad föräldrasamverkan och för att stärka dialogen med föräldrarna är att presentera den pedagogiska dokumentationen på till exempel föräldramöten.

Utvecklingsområden

- Förskolorna behöver utveckla formerna för föräldrasamverkan.
- Förskolornas pedagogiska arbete synliggörs i pedagogisk dokumentation och ska vara tillgänglig för föräldrarna.
- Förskolorna behöver utveckla kommunikationen med föräldrarna bl.a. genom modern informationsteknik.